

Богдан Андрусишин,

доктор історичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
проректор з навчально-методичної роботи
гуманітарних інститутів НПУ
імені М. П. Драгоманова,
директор Інституту політології та права

Олег Бучма,

кандидат філософських наук, доцент,
старший науковий співробітник
Інституту філософії імені Г. С. Сковороди
НАН України

Політико-правова реформа в Україні: історія, сучасність, перспективи

Під такою назвою 24–25 травня 2013 р. в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова відбулася міжнародна наукова конференція «Дев'ять юридичних читань». Організаторами конференції виступили Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України,

Київський університет права НАН України, Центр правової освіти і науки, громадська організація «Феміда».

Конференція логічно продовжила цикл щорічних наукових конференцій, започаткованих Інститутом політології і права НПУ імені М. П. Драгоманова та Інститутом держави і права імені В. М. Корецького НАН України, що має на меті сприяти: обстоюванню

культурних цінностей та окультуренню права; визначенню та обґрунтуванню передумов реформ (можливих і започаткованих) у сфері права; систематизації знання і досвіду, здобутих у різних галузях юридичної науки і практики (кримінальне, цивільне, сімейне, адміністративне, освітнє, фінансове, господарське, аграрне, екологічне, міжнародне право тощо); з'ясуванню можливостей, засобів і способів удосконалення загальної культури юриста та основних її складових (професійної, особистої, інформаційної, державної, політичної, моральної та ін.); напрацюванню пропозицій щодо усунення суперечностей між правом і культурою, подолання правового нігілізму як правового безкультур'я, підвищення рівня правової освіти і виховання громадян та посадових осіб тощо.

У вітальному слові ректор НПУ імені М. П. Драгоманова член-кореспондент НАН України, академік НАПН, д-ра філос. наук, проф. Віктор Петрович Андрущенко підкреслив, що за дев'ять років свого буття «Юридичні читання» зарекомендували себе як унікальні науково-методологічні, організаційні та виховні заходи (не лише в пострадянському, а й у світовому соціально-правовому просторі).

Він висловив переконання, що результати цієї конференції сприятимуть: утвердженню і впровадженню ідейних засад Конституції України; інтеграції нашої держави в європейський та світовий правовий простір; консолідації суспільства (народу) і національної еліти на засадах нового мислення, пріоритетах загальнолюдських цінностей та інтересів, переходу від політичної конфронтації до співпраці; створенню «фундаменту для нового суспільства в Україні – суспільства розумної взаємодії людей на основі їхньої творчої співпраці та внутрішньої, детермінованої обов'язком і совістю поваги до закону, порядку і справедливості.

З вітальними промовами до учасників конференції звернулися директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, акад. НАН України, д. ю. н., проф. Шемшученко Ю. С. та директор Інституту законодавства Верховної Ради України, член-кореспондент НАН України, д. ю. н., проф. Копиленко О. Л.

Юрій Сергійович Шемшученко наголосив, що політико-правова реформа в Україні має наповнити реальним змістом формулу Конституції про повновладдя народу, про народ як єдине джерело державної влади в країні. А для цього необхідно зміцнити і розширити механізми демократії та громадянського суспільства, верховенства не тільки права, а й закону. Але у процесі політико-правового реформування важливо не зменшити демократичного потенціалу Конституції України. Відповідні зміни мають базуватися на глибокій теорії та демократичних принципах. Методологічно значуще, щоб в основу перетворень було покладено загальнонародний інтерес. І в цьому контексті «Дев'яті юридичні читання» є значущою соціально-правовою та науково-методологічною подією.

Олександр Любимович Копиленко, підкреслюючи важливість цієї міжнародної конференції, відзначив покладений в її основу комплексний підхід із використанням філософських принципів єдності соціально-правового і гносеологічного аналізів, об'єктивності, історизму, конкретності істини, з залученням наукових досягнень зі сфери філософії, політології, економіки, теорії держави і права, державного управління, юридичної деонтології, психології тощо. А саме такий методологічний підхід і сприятиме ефективності реалізації чинного законодавства та виробленню конструктивних пропозицій щодо вдосконалення законодавчого забезпечення вирішення економічних, політичних, соціальних та інших питань.

У своїй доповіді завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, член-кореспондент НАПрН України Оніщенко Н. М. звернулася до питання про умови забезпечення політико-правових реформ в Україні. Говорячи про політичні та правові реформи, дослідниця зосереджує увагу передусім саме на економіці та підкреслює, що говорити про різні реформи без реформ в економіці просто не має сенсу. Крім економічного блоку політико-правового реформування, вона виокремлює блоки правової освіти, гласності, інтернет-видання, обґрунтовує необхідність і важливість реформування цих сегментів суспільної реальності.

Б. І. Андрусин – проректор із навчально-методичної роботи гуманітарних інститутів НПУ імені М. П. Драгоманова, директор Інституту політології та права, доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України розглянув права і свободи людини та визначив їхній стан в умовах ризиків інформаційного суспільства. Вчений доходить висновку, що у вирішенні багатьох завдань, пов'язаних зі становленням і розвитком інформаційного суспільства, безумовно, постає проблема не лише про спосіб реалізації права на інформацію, який кожен обирає самостійно, зокрема забезпечення вільного доступу до Інтернету, а й питання міжнародного і державного визнання та нормативного закріплення правил і процедур стосовно міжнародного регулювання глобальних інформаційних відносин, зважаючи на їхні екстериторіальність і позанаціональність і встановлення ступеня відповідальності за їх порушення, і, найголовніше, реальне забезпечення дії механізму цієї відповідальності за участі України у міжнародній правотворчості.

А до аналізу політичних ризиків у контексті модернізації українського

суспільства звернувся доктор політичних наук, професор, заступник директора Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України академік Академії політичних наук України Горбатенко В. П. Їх він розглянув як показник неминучих помилок у процесі модернізації суспільства, як своєрідну форму розплати за непрахovanість суб'єктами політичної діяльності своїх дій у мінливому соціальному середовищі. Тож, на його думку, завданням теоретичних і прикладних досліджень політичних ризиків є максимальне зниження гостроти можливих негативних наслідків розвитку тієї чи тієї політичної ситуації.

Доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук Інституту політології та права Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Бабкіна О. В., розглядаючи теоретико-методологічні проблеми політичних трансформацій, наголошує на необхідності збагачувати зміст освітнього процесу гуманістичними ідеями, ширше використовувати для цього перспективний навчальний курс правової педагогіки, яка є однією з важливих, але недостатньо використовуваних викладачами наукою і навчальною дисципліною, спрямованою на формування в людини взаємоповаги, визнання рівності щодо інших, налаштованості на порозуміння і діалог, визнання прав суб'єктів бути інакшими.

Проблеми та концептуальні засади кодифікації інформаційного законодавства України розкрив у своїй доповіді доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України, директор Науково-дослідного інституту інформатики і права НАПрН України Пилипчук В. Г. Він переконливо довів, що розроблення і прийняття Інформаційного кодексу України та інших нормативно-правових актів в інформаційній сфері

сприятиме формуванню сучасної моделі державної інформаційної політики, захисту конституційних прав людини і громадянина, захисту національного інформаційного простору, історичних і культурних цінностей, утвердженню інформаційного суверенітету України тощо.

До аналізу конституційного процесу в Україні як складової конституційного будівництва на пострадянському просторі звернулася вчений секретар Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, д. ю. н., професор Пархоменко Н. М. Відповідаючи на актуальне запитання політико-правового характеру: що є більш доцільним – перманентне звернення до оновлення сутності Конституції України чи її неухильне виконання, дотримання принципу законності у правореалізаційній практиці? – дослідниця доводить, що важливим є і перше, і друге. Адже зі зміною соціальних відносин законодавство, зокрема і конституційне повинно оновлюватись, оскільки виникає потреба в адекватності та об'єктивності правового регулювання.

Доктор філософських наук, професор, перший проректор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, академік Української академії політичних наук, заслужений діяч науки і техніки Бех В. П. обґрунтував, що толерантність як явище, потреба, цінність, норма і принцип поведінки у сфері розбудови європейської освіти є важливим і необхідним елементом. Тому цей принцип має бути внесений до переліку європейських цінностей, як норма професійної діяльності педагогів у глобалізованому суспільстві інформаційної доби.

Кандидат економічних наук, професор кафедри економічної теорії Інституту управління та економіки освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Радченко В. В. окреслив стратегію змін у тандемі «економічні трансфор-

мації – економічна влада». На його думку, для реалізації нової парадигми економічної системи в Україні суспільству потрібно сконцентрувати зусилля навколо головних соціально-економічних ланок у системі відносин власності, що діалектично поєднані з відповідними ланками економічної влади в суспільстві: інтелектуальної власності, корпоративної власності, власності та економічної влади у сфері фінансів і грошового обігу, власності на землю, державної власності.

Загалом у рамках конференції працювало 9 секцій. Крім традиційних для «Юридичних читань» секцій (теорії держави і права, кримінального, цивільного, конституційного, господарського, міжнародного права, політичних, економічних трансформацій, методики викладання правознавства, політології, економічної теорії та ін.), з ініціативи директора Науково-дослідного інституту інформатики і права НАПрН України, члена-кореспондента НАПрН України, професора В. Г. Пилипчука було організовано секцію «Інформаційне право і державно-правові проблеми розбудови інформаційного суспільства в Україні».

У цілому на пленарних і секційних засіданнях з доповідями і повідомленнями виступили провідні юристи – вчені та практики, політики й політологи, кращі представники професорсько-викладацького складу з понад 40 вищих навчальних закладів і наукових установ України та закордоння. Було представлено 6 країн (КНР, Чехія, Палестина, Туреччина, В'єтнам, Україна), 11 міст та областей України (Київ, Вінниця, Хмельницький, Чернігів, Харків, Одеса, Запоріжжя, Рівне, Львів, Тернопіль, Житомир). Всього 128 осіб узяло участь у роботі конференції, з них 37 докторів наук, 42 кандидати наук, 27 аспірантів і здобувачів, 22 студенти.

За результатами спільного засідання учасники конференції прийняли підсумковий документ.

Науково-практичний юридичний журнал

Публічне право

Редактор *Гайдук Н. М.*

Комп'ютерна верстка
та художнє оформлення *Остапенко В. С.*

Підписано до друку 3.IX 2013 р. Формат 70×108/16. Папір офсетний. Гарнітура Тип Петербург.
Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 33.6. Наклад 700 прим. Зам. №

Оригінал-макет виготовлений ТОВ «Атіка-Н»,
02217 м. Київ-217, вул. М. Закревського, 5-А, кв. 51.

Свідоцтво про видавничу діяльність і розповсюдження видавничої продукції:
Серія № 710 від 11.XII 2001 р.

видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України.

Надруковано ПП «Рута»,
10014 м. Житомир, вул. М. Бердичівська, 17-а.
Реєстраційне свідоцтво серія ДК № 364 від 14.01.2010 р.